

Enric Morera

Política per a un País

Víctor Labrado

política **actual**

DE LA UPV AL BLOC

–Entre els anys 1995 i 1999, al voltant de la UPV i del PVN, es va crear el Bloc Nacionalista Valencià. Fins aleshores, la Unitat del Poble Valencià, fundada el 1982 principalment pel PNPV i per l'Agrupament d'Esquerres, havia reunit i havia representat tot, o quasi tot, el valencianisme polític des de la dissolució del PSPV dins el PSOE; en el sentit que, entre l'any 1983 i el 1995, era l'únic partit valencianista capaç d'anar a les eleccions i obtenir uns resultats perceptibles.

»El pas de la UPV al BLOC representa un creixement important. Dit en xifres, el salt entre l'abans i el després és altament positiu, sobretot pel que fa a les eleccions municipals: la UPV havia aconseguit 99 regidors en les eleccions del 1995 i el BLOC n'aconseguia 225 l'any 1999. Aquest és el gran avanç en presència política dels nacionalistes valencians, arran de la creació del BLOC. No és, però, l'única dada positiva. Alhora que es creixia en presència municipal, la militància es va doblar: de 1.033 militants que tenia la UPV l'any 1997, es va passar als 2.084 del BLOC l'any 2002. De fet, es va produir un creixement en tots els fronts: en les eleccions a les Corts

Valencianes, la UPV va obtenir 64.253 vots l'any 1995 i l'any 1999 el BLOC en va obtenir 102.700; fins i tot en àmbits poc favorables com ara les eleccions municipals a la ciutat de València el creixement va ser gran, encara que, una vegada més, no prou gran: els 4.290 vots que va obtenir la UPV l'any 1995 es van triplicar l'any 1999.

»L'operació, doncs, va obtenir un èxit més que raonable i, si la normativa electoral valenciana no oferira la dubtosa particularitat d'exigir un 5% en tot el territori, l'èxit s'hauria pogut considerar total.

»Per tant, avui ningú no dubta, dins el valencianisme polític, que la creació del BLOC va ser un encert. Això, que ara sembla obvi, al començament de l'operació, l'any 1995, no ho era tant, fins i tot es pot dir que, per a molts dels protagonistes, no ho era gens. El procés es va fer costós, llarg i en alguns moments difícil, perquè aquests processos no es produeixen mai amb facilitat.

»Enric Morera era aleshores vicesecretari general de la UPV. Ell va ser un dels que van creure en la necessitat de sumar, de trobar una nova forma d'organització política, més unitària, per al valencianisme, dels que s'hi van posar amb decisió i que, en virtut del càrrec que ocupava, va esdevenir decisiu. Havíem de començar, sens dubte, per ací, i una primera pregunta, obligada, és: d'on ve la idea o la necessitat de fer el pas, de la UPV al BLOC?

–En pocs anys havien canviat moltes coses. L'any 1995 el PSOE havia perdut la Generalitat, s'havia configurat un govern de Partit Popular i Unió Valenciana, que tenien majoria a les Corts. A l'Ajuntament de València ja governaven els mateixos partits des del 1991.

–S'havia acabat una època.

–S'havia acabat tota una època i en començava una altra: com a president de la Generalitat teníem Zaplana, amb el suport de Lizondo, que va ser president de les Corts; Joan Lerma se n'havia anat a Madrid, com a ministre de Treball, i a les eleccions generals següents, de març del 1996, va guanyar el PP i a Madrid es va formar el primer govern d'Aznar.

»S'havia acabat una etapa i nosaltres ens havíem de preparar per enfrontar-nos a la nova situació. No podíem continuar com si no haguera passat res.

»Els nostres resultats electorals en el 1995 i en el 1996 van ser insuficients, com sempre. Havíem crescut molt en les eleccions municipals, però no n'hi havia prou. No havíem pogut trencar la barrera del 5%, que tant ha condicionat la nostra vida política, negant-nos els diputats que aritmèticament ens corresponien. D'altra banda, UV tenia una presència electoral molt més important que la nostra. Per a una part significativa de la societat valenciana tenia més crèdit el valencianisme d'UV que no el que representàvem nosaltres.

–Podríem discutir el caràcter valencianista d'Unió Valenciana.

–Podríem, però el fet és que si ells es reclamen valencianistes i una part important d'aquesta societat creu que ho són, això és una realitat política. Ja pots anar dient que nosaltres som els autèntics... Si l'electorat s'estima més els altres, en democràcia, la legitimitat i l'autenticitat passen per les urnes. Evidentment, això té una explicació, va ser el resultat d'un seguit d'injustícies: d'una determinada política, de les campanyes d'uns mitjans de comunicació sense un mínim d'ètica, d'unes actuacions molt concretes del franquisme residual, però encara potent en algunes institucions cabdals, que van fer impossible, aleshores, un valencianisme polític de contingut nacional i de progrés.

»A tot això cal afegir que, dins el valencianisme d'arrel fusteriana, també patíem una divisió important: el Partit Valencià Nacionalista s'havia escindit de la UPV l'any 1990, i més encara: havien aparegut els Nacionalistes d'Alcoi, Grau Unit a Castelló, i altres col·lectius independents que no s'integraven a la UPV i, tots sumats, feien un volum respectable. La UPV havia perdut una certa capacitat de reunir en un mateix espai el nacionalisme valencià, de donar-li unitat. Era un perill de disgregació entre partits i partidets que calia enfrontar abans que no es fera més greu.

»I hi havia entre nosaltres, a conseqüència de tot això, com és natural, un sentiment de desmoralització, d'haver arribat a un punt de crisi, sense eixida. Calia que es produïra un canvi i havíem de trobar solucions. Per això, el Bloc Nacionalista.

–Davant aquesta situació quasi d'emergència, quines solucions vas trobar? Quins canvis vas creure necessaris?

–El canvi va arribar de la mà d'unes reflexions que havia fet Joan Francesc Mira, des de *Crítica de la nació pura* i, més tard, amb *La nació dels valencians*. Ens vam inspirar en aquells textos d'un intel·lectual valencià reconegut, amb prestigi, de la bona voluntat del qual crec que no podia dubtar ningú. Mira és un dels intel·lectuals més importants que tenim avui al País Valencià, que havia reflexionat llargament sobre la qüestió nacional, molt pròxim a nosaltres, i vam creure que ens podia ajudar en aquell moment. De fet, Pere Mayor, Josep Lluís Blasco i jo mateix li vam demanar que col·laborara en la redacció de la ponència política per al 7é congrés de la UPV, el desembre del 1996 a l'Elia. Va ser un encert.

»Abans del congrés, s'havien dibuixat molt clarament dos tendències dins la UPV. Per entendre'ns, n'hi havia una encapçalada per Xavier Hervàs i una altra per Emili Selfa, que havien presentat dos textos molt dispars. S'hi van sumar les aportacions de Víctor Baeta i Enric Capilla, les quals estaven avalades per

l'Assemblea de la ciutat de València. Els vam passar a Joan Francesc Mira, que al seu torn els va fer arribar a altres persones vinculades al món del nacionalisme, i va tenir l'habilitat de fer convergir totes les propostes en una síntesi vàlida, que les diverses parts van acceptar. La redacció final va anar a càrrec de Josep Lluís Blasco, que també va recollir les aportacions de Doro Balaguer i altres sectors intel·lectuals del País.

»Aquella ponència, aprovada en el 7é congrés, ha sigut clau, perquè ha orientat el nostre treball polític en els últims deu anys. En quin sentit? En el de superar el conflicte estèril, d'evitar la inacabable discussió dels orígens, dels fonaments, de les essències, i de delimitar el nostre camp d'acció sobre les qüestions que afecten la vida dels ciutadans, ja que calia que ens pronunciàrem sobre l'economia, les infraestructures, la sostenibilitat, el benestar social, etc., i sempre defensant els interessos valencians, vull dir de la majoria de valencians i valencianes. Havíem d'ocupar-nos més de tot això i no tant, o no gens, de la controvèrsia de la llengua, de la cultura, de la bandera. Sense renunciar a res, d'altra banda. Sense negar la unitat de la llengua que compartim amb altres pobles, ni les col·laboracions que això ha de comportar en política cultural.

—A primera vista, pot semblar difícil *evitar* sense alhora *renunciar*. Es pot evitar la llengua com a tema i no deixar de defensar-la?

—Sí que es pot fer. La llengua no es discuteix, la llengua s'ha d'usar, s'ha de parlar, s'ha de llegir, s'ha d'exigir: hem de tenir més ensenyament, més cine, més premsa i més de tot en valencià, però no podem entrar en el conflicte estèril, a tothora discutint pels diaris que si valencià que si català. Ens havíem instal·lat en la bogeria. Havíem entrat en un parany, al qual algú ens havia conduït molt hàbilment.

»I això que dic de la llengua val per a la resta de qüestions: prou de discutir sobre els fonaments. Els fonaments són els que són, els únics que tenim. Sobre els fonaments es construeix. Havia arribat el moment de començar a fer paret.

»No podíem mantenir un discurs cada vegada més allunyat de l'atenció majoritària dels ciutadans, que no l'entenien, que a mesura que avançava el consens autonòmic quedava fora de la discussió política.

»Per tant, havíem de configurar una nova organització política que tinguera com a aspiració fonamental la unió dels valencianistes, que promoguera l'entesa entre tots els valencians. Això era la primera urgència. Si volíem construir un nacionalisme polític valencià, havíem d'assumir claríssimament que la nostra actuació política havia de promoure la unitat dels valencians. Com a nacionalistes valencians que som, calia que definírem quina és la nostra nació. Perquè, aleshores, si preguntaves a qualsevol militant de la UPV quina era la seua nació, podies trobar-te respostes diverses.

Era absolutament necessari, per coherència, que establírem els límits del nostre espai nacional, i en aquella ponència del 7é congrés ho vam fer: la nostra nació és el País Valencià. Ho vam afirmar claríssimament.

—Supose que això devia comportar acusacions de *blaveros*, d'*antifusterians*. No ho supose. Ho sé: encara hi ha qui ho diu.

—Sí, i tant. Però nosaltres féiem una anàlisi rigorosa de la realitat valenciana i actuàvem en conseqüència. La nostra nació és el País Valencià. L'única nació políticament viable, vull dir, entesa com un espai de màxima solidaritat, de primera pertinença, i amb un màxim d'interessos comuns a defensar.

—De fet, en això Esquerra Republicana de Catalunya després ha coincidit amb vosaltres. Ells també han deixat ben clar, en el nou Estatut que acaben d'estrenar, que la seua nació és Catalunya. Si cregueren que la seua nació és els Països Catalans, Catalunya només en seria una regió. O no?

—Precisament, des de les nostres relacions i des del nostre coneixement de Catalunya, havíem pogut constatar que allí, la política real l'havien feta sempre considerant només Catalunya la seua nació. Ara s'ha demostrat una vegada més: com tu dius, en el seu debat sobre l'Estatut ningú no ha dit que la seua nació no siga exactament Catalunya. Jo crec que és evident que Catalunya i el País Valencià no es comporten com un espai polític unitari, nacional en un sentit plenament polític.

–El procés de constitució del BLOC devia ser costós i delicat, i no sols per raons estrictament polítiques, m'imagine.

–El punt de partida va ser el 7é congrés, el desembre del 1996 que va aprovar la ponència per una àmplia majoria, i teníem de temps fins al 1999.

–Eren les següents eleccions valencianes.

–Sí. Ja ens havíem presentat a les eleccions del 1995 en coalició amb el Partit Valencià Nacionalista, com a BLOC, i volíem fer el pas de ser coalició a constituir-nos com a organització unitària. Des del desembre del 1996 fins a l'estiu del 1997 no havíem avançat gens en aquest sentit, ni amb el PVN, ni amb els Nacionalistes d'Alcoi, ni amb els altres col·lectius. Jo en aquell moment era vicesecretari general.

»Cal dir que el partit anava transformant-se i superant el gueto on ens volien arraconar, fer-nos una mena de guardians de les essències, sense projecció, sense poder, justificador de l'*entrisme* als partits centralistes. En aquell temps vam fer el nostre pas del Rubicó, a l'estil de Gai Juli Cèsar. Va ser a Sagunt, on, davant la greu crisi de governabilitat, el nostre regidor Paco Agües va propiciar una moció de censura que va dur l'alcalde socialista a l'oposició. Calia un canvi davant la impossibilitat de govern eficaç i estable per a la capital del Camp de Morvedre. Va ser una decisió difícil, meditada i amb repercussions a la resta del País. Ens hi vam implicar i els electors van poder constatar

que el BLOC no acceptava tuteles estèrils de ningú i que, quan cal, ens impliquem a fons, de vegades potser massa. A les següents eleccions, a Sagunt vam passar d'un a tres regidors.

»L'estiu del 1996 vaig coincidir a Mallorca amb Lluís Miquel Campos, també militant de la UPV, i vam raonar molt sobre la necessitat d'articular el BLOC. Recorde que vam anar junts al santuari de Randa, a un pa amb oli que convocava el PSM-EN, una trobada festiva, molt agradable, amb els companys mallorquins. Lluís Miquel també estava molt convençut que calia fer els passos necessaris, vam estar d'acord que calia xafar l'accelerador, que no podíem deixar passar el temps. Tant és així que l'endemà vaig telefonar a Pepa Chesa, del PVN, i a gent de la UPV: a Xavier Hervàs, a Emili Selfa, per trobar-nos a Oliva. Era el mes d'agost. Quan vam tornar de Mallorca, vam anar a la reunió directament des del port de Dénia. Aquell dia vam acordar de constituir-nos en federació, amb una executiva on estigueren representades totes les organitzacions. Hi havia un escepticisme inicial, perquè les relacions s'havien anat degradant, però en aquella reunió vam establir els primers acords. Poc abans ens havíem reunit a Ontinyent, i havia sigut un fracàs.

–Què va fer diferent la reunió d'Ontinyent i la reunió d'Oliva?

–Doncs, el fet que, des de la UPV, els vam oferir de treballar consensuadament, i així no es decidiria

res dins la Federació si no s'acordava per unanimitat, deixant de banda la força de cada partit. Cada partit o col·lectiu mantindria la independència organitzativa, però la Federació actuaria amb una imatge externa única com a Bloc Nacionalista. Allò va ser el primer pas.

–Segons a qui, allò li podia semblar un mecanisme ben poc representatiu, molt descompensat.

–Dins la UPV, òbviament, hi va haver reticències, però s'hi van imposar la generositat i el bon sentit. És natural que al començament hi haguera qui no trobara justa la diferència entre entitat real i representació de cada membre. Jo ho entenc, però no hi havia cap altra manera de fer-ho.

–Dit en xifres...

–La UPV, amb poc més d'un miler d'afiliats, aportava el 80% de la militància; el PVN, amb poc més d'un centenar, el 15%; Nacionalistes d'Alcoi, el 3%. Aquestes són les xifres, poc dalt o baix. Més avant vam prendre la decisió de permetre l'afiliació directa al BLOC, com a *independent*, sense militar necessàriament en cap de les organitzacions membres. Això va ajudar molt a fer irreversible el procés d'unificació, a conformar un sol partit.

–Dit en xifres...

–Més dos-cents nous afiliats que es van incorporar al BLOC sense integrar-se ni a la UPV, ni al PVN, ni als Nacionalistes d'Alcoi, ni a Grau Unit de

Castelló. Hi teníem també un col·lectiu independent a Cocentaina... La nova fórmula organitzativa va donar coherència a tot allò, que era com un allioli triat, i en va eixir un partit perfectament cohesionat com el que tenim avui.

—Ja han passat deu anys de tot això. Deu anys que va començar el procés i en fa set que es va cloure. Tenim prou perspectiva per a fer-ne un balanç. Heu arribat a on anàveu? Els resultats es corresponen amb les esperances?

—Bé: no hem arribat a on anàvem, però tampoc estem on estàvem: hem fet molt de camí, i en la direcció correcta. Per tant, no podem fer un balanç negatiu, però tampoc és positiu, o no ho és tant com voldríem, perquè encara no hem passat la barrera del 5%, que és el nostre repte. El cas és, però, que ara mateix, quan falten cinc mesos per a les eleccions [som a desembre del 2006], totes les enquestes donen al BLOC, per primera vegada en la nostra història, una expectativa de vot superior al 4%, i n'hi ha fins i tot que ens situen ben prop del 5%. Enquestes que no són nostres. La UPV de fa deu anys, o no apareixia a les enquestes, o li donaven entre l'1 i el 2%.

»Fruit d'aquell procés i d'aquelles reflexions nostres a partir del 7é congrés, en les eleccions municipals hem crescut fins a 300 regidors, de 99 que tenia l'antiga UPV, i l'any 1999 a les eleccions valencianes vam passar la ratlla dels 100.000 vots. Això en qualsevol altra

comunitat autònoma voldria dir uns quants diputats als parlaments respectius. Ho hem vist en les eleccions catalanes de fa poques setmanes: un partit amb un 3% en una sola circumscripció té representants al seu parlament. A nosaltres ens demanen un mínim del 5% en el conjunt de tot el territori. Tenim una normativa electoral duríssima. A un partit majoritari al País Valencià li donen un diputat per cada 30.000 vots i a nosaltres, amb més de 100.000, no ens en pertoca cap.

»Dit això, el BLOC, tot i ser un partit encara extra-parlamentari, no sols ha resistit, sinó que ha crescut: el 2003 encara vam passar de 107.000 a 114.000 vots. Ben diferent és el cas d'Unió Valenciana, un partit que l'any 1996 tenia un potencial electoral molt important, amb diputats, que participava en el govern valencià, amb conselleries, i que avui es troba ja a la vora de la desaparició, perquè les grans maquinàries estatals, el PP en el seu cas, tenen totes les facilitats per a engolir els minoritaris.

»L'any 1996, en canvi, tots els indicis apuntaven la possibilitat contrària: érem nosaltres els que estàvem amenaçats de desaparició i eren ells els que semblaven consolidats com a partit amb espai electoral propi. Jo crec que ells han pagat un preu molt alt per no haver-se adaptat a la realitat nova, és a dir: per no haver caminat cap al valencianisme de conciliació i continuar enrocats en l'enfrontament civil.

»Si les coses hagueren anat d'una altra manera, a hores d'ara podríem trobar-nos que Unió Valenciana

fóra l'única oferta electoral de marca valencianista. Per sort nostra, no ha sigut així.

»L'any 1999 Unió Valenciana va passar per una estomacada enorme a mans del zaplanisme. Cal recordar totes aquelles campanyes del PP, que si homenatge a la senyera, que si homenatge a la paella, a la pilota valenciana...

–Ni una de les nostres més venerables institucions no es va quedar sense homenatge.

–Era la forma de trencar la base electoral més sentimental d'Unió Valenciana. El PP, des de les institucions i des dels mitjans de comunicació, que per això tenia el poder, s'aproprià aquesta imatge que s'havia fet Unió Valenciana, diguem que li va llevar l'exclusiva que tenia sobre els ingredients més entrañables i vistosos de la cultura popular. Això és un factor de pes, que s'afegeix a la crisi interna d'Unió Valenciana. Aleshores havien expulsat Lizondo, que poc després va morir a la trona de les Corts Valencianes. En aquell moment Unió Valenciana va fer el congrés de Gandia: es pronunciaven per la conciliació, volien més democràcia, es declaraven liberals: van demanar la incorporació a la Internacional Liberal i els la van concedir. Hi havia una certa voluntat de canvi, que el mateix Hèctor Villalba expressava en alguns fòrums, com ara l'associació Tirant lo Blanc o Joventut Valencianista. Ell anunciava que des de l'any 1999, després de les eleccions, Unió Valenciana

lideraria aquest nou valencianisme des d'una posició de força: ells, dins el parlament i nosaltres, fora. I què va passar? Que l'any 1999 es van quedar fora de les Corts. Per primera vegada nosaltres els vam superar en vots, però tots dos vam ser víctimes de la barrera del 5%.

»Després ja els va assaltar la crisi: ell va perdre el lideratge. El va substituir Chiquillo, que, des d'unes posicions inicials d'enfrontament amb els populars, finalment es va presentar a les eleccions en les llistes del mateix PP.

»Tal com han anat les coses, ha sigut impossible un acostament que hauria pogut ser molt beneficiós. Aquest espai que denominem, per entendre'ns, el blaverisme s'ha aclarit molt: n'hi ha una part que s'ha integrat dins el PP, i així ja han demostrat prou bé quin era el seu valencianisme. N'hi ha una altra part, important en nombre i qualitat, que podien entrar al PP i no ho han fet. Algun motiu deuen tenir.

–El BLOC ha seduït votants tricolors? Des del 7é congrés, hi ha hagut persones que procedents d'aquest àmbit s'hagen acostat a vosaltres? La vostra redefinició ha tingut aquesta virtut?

–Ha fet que el BLOC siga més acceptable per a sectors que abans donaven suport al valencianisme tricolor. Ja no ens tracten de segons quines coses.

–Ha fet el BLOC menys vulnerable als atacs del blaverisme? (Per dir-ho d'alguna manera.)